

Lami Neikonen.

Lauri Kettunen 60-vuotias.

Syyskuun 10. päivänä 1945 täyttyy kuudes vuosikymmen elämästä, joka harvinaisen eheästi ja intensiivisesti on ollut omistettu kansallisen tieteen, suomensukuisten kielten tutkimuksen, palvelukseen. Mainittuna päivänä v. 1885 syntyi Joroisissa Lauri Einari Kettunen, Helsingin yliopiston viron ja sen lähisukukielten varsinainen professori. Kun tämä Virittäjän vihko ilmestyy ansioituneelle tutkijalle omistettuna juhlaulkaisuna, esiteltäköön sen johdannoksi lyhyesti sitä elämäntyötä, joka nyt on saavuttanut tämän merkkivaiheen.

Lauri Kettunen tuli ylioppilaaksi Kuopion suomalaisesta yhteiskoulusta v. 1905 ja ryhtyi seuraavana syksynä harjoittamaan suomen ja suokielten opintoja Helsingin yliopistossa. Nopeasti suoritettujen lukujen jälkeen hän toukokuussa 1908 suoritti filosofian kandidaatin tutkinnon pääaineena suomen kieli ja kirjallisuus sekä muina aineina suomalainen ja vertaileva kansanrunouden tutkimus, yleinen historia ja fonetiikka. Nuori kandidaatti oli jo silloin tehnyt ensimmäiset tutkimusmatkansa, kerännyt kesällä 1906 Juvan pitäjän sanastoa ja ollut seuraavana kesänä kaksi kuukautta Vermlannin metsäsuomalaisten luona. Viimeksimainittuun matkaan liittyi talvella 1908 vielä kaksiviikkoinen täydennysretki. Seuraavana vuonna ilmestyi painosta näillä matkoilla kerättyyn ainekseen perustuva tutkimus »Descendenttis-äännehistoriallinen katsaus keski-Skandinavian metsäsuomalaisten kieleen», joka oli samalla ollut tekijänsä laudatur-kirjoitus.

Kesällä 1908 Kettunen alkoi ensimmäiset tutkimuksensa suomen suokielten parissa. Silloin hän kuukauden ajan oleskeli Järvamaalla viron kieleen perehtymässä. Nämä matkat jatkuivat vuosina 1909—1911 keskityen erikoisesti Kodaveren omalaatuisen murteen tutkimiseen. Tuloksena matkoista ilmestyi v. 1912 ansiokas väitöskirja »Lautgeschichtliche darstellung über den vokalismus des kodaferschen dialekts, mit berücksichtigung anderer estnischer mundarten» sekä seuraavana vuonna väitöskirjaa täydentävä »Lautgeschichtliche untersuchung über den kodaferschen dialekt», joka sisältää kokeellisiin tutkimuksiin perustuvan foneettisen johdannon, konsonantiston historian ja lyhyen yhteenvedon vokalistosta. Tämä teos

pani varsinaisesti alulle viron murteiden äännehistoriallisen tutkimuksen. Se sisälsi yli Kodaveren murteen rajojen tietoja monien äänneilmiöiden levinneisyydestä viron murteissa ja paljon uusia ansiokkaita havaintoja ja selityksiä äännehistorian yksityiskohdista. Näiden tutkimusten perusteella Kettunen joulukuussa 1914 nimitettiin suomen kielen dosentiksi. Opetustoimintaan sukukielten alalla hän oli jo opintovuosinaan perehtynyt antaessaan monen vuoden aikana opiskelijoille yksityisopetusta.

Kodaveren murteen äänneseikkojen levinneisyyttä tutkiessaan Kettunen oli joutunut kiinnittämään huomiotaan myös vatjan kieleen ja tehnyt jo v. 1911 lyhyen matkan länsivatjan alueelle. Vatjan kieli tulikin seuraavina vuosina hänen pääharrastuksensa kohteeksi. Vuosina 1913—1915 hän teki kolme tutkimusmatkaa vatjalaisten maille, viiheyden siellä yhteensä noin 4 $\frac{1}{2}$ kuukautta. Matkojen ensimmäisenä tuloksena ilmestyi v. 1915 »Vatjan kielen äännehistoria», arvokas tutkimus, joka suuresti täydensi aikaisempaa kuvaa vatjan kielestä. Toinen, täydennetty painos tästä teoksesta ilmestyi v. 1930. Samoilla matkoilla kertyneet, etupäässä fonografirulliin tallennetut kielennäytteet ilmestyivät painosta v. 1932 (yhdessä Lauri Postin kanssa) julkaistussa teoksessa »Näytteitä vatjan kielestä». Julkaisematta on vielä kertynyt keruujan lyhyyteen katsoen runsas sanastoaines.

Mutta tutkijan mieli paloi yhä uusille alueille. Seuraava varsinainen tutkimusmatka johtaa vepsäläisten keskuuteen. Talven 1917—1918 Kettunen viettää siihen asti vähiten tunnettujen ja alkukantaisimmissa oloissa elävien etelävepsäläisten luona, jotka E. N. Setälä oli edellisenä vuonna yhdessä A. O. Väisäsen kanssa tekemällään matkalla »löytänyt». Tämä tieteellisessä mielessä melkein koskematon alue oli kielentutkijalle ihanteellinen työmaa. Matkasta muodostui kuitenkin suunniteltua lyhyempi, sillä levottomat olot v. 1918 tekivät mahdolliseksi tutkimusten jatkamisen vepsän muilla murrealueilla, kuten aikomus oli ollut. Kettusen oli keväällä 1918 palattava kotiin, mutta hänen mukanaan oli kuitenkin melkein kuusi kuukautta kestäneen työn tuloksena runsas ja tieteelle erinomaisen tärkeä keruusaalis, joka pian oli pääsevä julkaistuna ja muokattuna kaikkien käytettäväksi.

Tällä välin oli Kettusen tiedemiesurassa alkanut uusi vaihe, kun hänet 1919 kutsuttiin itämerensuomalaisien kielten varsinaiseksi professoriksi Tarton yliopistoon. Uusi oppituoli kansalliseksi muuttuneessa Tarton yliopistossa tarjosi luonnollisesti alussa yltäkyllin työtä ja huolta — olihan koko oppiaine yliopistossa aivan uusi ja opetuskielen tieteellinen terminologiakin vielä vakiintumaton. Kaikesta tästä huolimatta Kettunen jo ensimmäisenä Tarton kesänään 1920 lähti tutkimusmatkalle jälleen uuden

sukukansan keskuuteen — liiviläisten pienen kansansirpaleen luokse. Liivin kieleen hän oli tutustunut jo v. 1917 Suomessa, jolloin kielenoppaana oli ollut eräs liiviläinen sotapakolainen. Matkat Liivin rannikolle pysyivät sitten monien muiden töiden ohella ohjelmassa aina vuoteen 1937, jolloin Kettunen teki yhdennentoista tutkimusmatkansa katoavan liivin kielen jäännöksiä pelastaakseen.

Jatkuvien tutkimusmatkojen välillä näkivät päivänvalon monet tutkimukset ja ainesjulkaisut. Vepsän matkan tuloksina ilmestyi kaksi osaa kielennäytteitä, »Näytteitä etelävepsästä» I (1920) ja II, (1925) ynnä laaja, monessa suhteessa uusia uria kulkeva äännehistoria »Lõunavepsa häälik-ajalugu I, II» (1922), joka on äännehistoriallisten tulostensa lisäksi tärkeä myös uutta kielialainesta sisältävänä. Vuonna 1925 ilmestyi ensimmäisenä liivin tutkimusten saavutuksena »Untersuchung über die Livische sprache I. Phonetische einföhrung. Sprachproben». Monivuotisen työn tuloksena valmistui vihdoin v. 1938 suurteos »Livisches wörterbuch mit grammatischer einleitung» (71 + 648 suurikok. sivua), joka sisältää johdannossaan myös pääpiirteet tekijän äännehistoriallisten tutkimusten tuloksista. Sana-artikkelit on tässä teoksessa varustettu etymologisilla viittauksilla, joiden joukossa on monta uutta yhdistelmää. Kokonaisuudessaan tämä sanakirja on yhdennellätoista hetkellä katoamasta pelastettu komea ja pysyvä muistomerkki ehkä piankin jo kuolevasta itämerensuomalaisesta kielestä.

Erottuaan Tarton yliopistosta v. 1925 Kettunen palasi kotimaahan ja ryhtyi monien vireillä olevien tutkimustensa ohella kiinnittämään huomiota myös Suomen murteisiin. Ja hänellä oli yhden miehen työksi vaativa suunnitelma: yleiskatsauksen laatiminen kaikista suomen murteista, vieläpä murrekartaston aikaansaaminen. Mutta vaikeudet eivät pelottaneet. Moottoripyörällä tai autolla kierteli uupumaton tutkija kesästä toiseen Suomen joka kolkan, myös suomalaisen kielialueen Ruotsin ja Norjan puolella. Osittain hän työskenteli myös vankiloissa, joissa oli yhdessä paikassa haastateltavina monenkin murteen edustajia. Kaikkiaan 9 kesän aikana jatkui tämä keräys- ja kartoitustyö; varsinaiseen keruutyöhön lienee kulunut yhteenlaskettua aikaa vähän toista vuotta. Työn tuloksista ilmestyi ensimmäisenä murrenäytekokelma »Suomen murteet I. Murrenäytteitä», joka sisältää lyhyitä näytteitä kaikista tärkeimmistä murteistamme. Vielä samana vuonna ehti julkisuuteen myös »Suomen murteet II. Murrealueet», jossa tekijä esittää omaan käsitykseensä perustuvan murteidemme ryhmituksen ja murrealueiden rajat ynnä käsityksensä eri murteiden ja murrealueiden historiallisista ja maantieteellisistä yhteyksistä ja sukulaisuussuhteista. Keräystyö varsinaista murrekartastoa varten

jatkui vielä näiden teosten ilmestyttyä muutaman kesän ajan. Vuonna 1940 ilmestyi sitten itse kartasto »Suomen murteet III. A Murrekartasto», joka sisältää 213 tärkeimpien murreilmiöiden levinneisyyttä osoittavaa karttaa. Kartastoon liittyy samaan aikaan ilmestynyt laaja teos »Suomen murteet III. B. Selityksiä murrekartastoon». Näin oli suuri työsuunnitelma saatu päätökseen, ja aikaansaannos on yhden miehen työksi kunnioitusta herättävä. Yksityiskohdissa tarkempi erikoistutkimus voi osittain tulla toisiin tuloksiin, mutta työn uranuurtaja-arvoa ja pysyvää merkitystä tämä ei voi pienentää.

Vuonna 1934 Kettunen oli vihdoinkin saanut kauan odottamansa tilaisuuden käydä uudestaan vepsäläisalueella. Arvelematta hän keskeytti monet keskeneräiset työnsä ja riensi vepsän tietojansa täydentämään. Kolme kuukautta kestäneellä matkalla oli Kettusella mukanaan apulaisena silloinen ylioppilas Paavo Siro. Yhtä matkaa kulki myös silloinen maisteri Lauri Posti. Retki kulki vepsäläisalueen kautta etelästä pohjoiseen. Tällöin Kettunen ensimmäisen kerran sai tilaisuuden omakohtaisesti tutustua keskivepsän ja äänisvepsän murteisiin. Matkalla kertyneet kielennäytteensä Kettunen ja Siro julkaisivat yhdessä seuraavana vuonna teoksessa »Näytteitä vepsän murteista». Lauseopilliset ainekset ilmestyivät muokattuina ja järjestettyinä v. 1943 tukevassa julkaisussa »Vepsän murteiden lauseopillinen tutkimus» (576 siv.), johon sisältyivät myös edellisellä matkalla muistiinpannut syntaktiset havainnot. Tämän toisen matkan äänneopilliset muistiinpanot on luovutettu professori E. A. Tunkelon käytettäväksi valmistumassa olevaa suurta vepsän äännehistoriaa varten. Julkaisematta on vielä, kuten vatjastakin, molemmilla Vepsän matkoilla kerätty varsinainen sanastoaines.

Unohdettava ei ole, että Kettunen on harjoittanut tutkimuksia myös karjala-aunuksen ja lyydiläismurteiden parissa. Vuonna 1922 hän käytti kielenoppinaan Suomeen itärajan takaa saapuneita pakolaisia ja teki muistiinpanoja sekä karjala-aunuksen että lyydin murteista. Tällöin kertyneitä kielennäytteitä on julkaistu Kujolan »Karjalan kielen oppaassa» ja Eino Leskisen toimittamassa tekstikokoelmassa »Karjalan kielen näytteitä I—III». Lyydiläiset kielennäytteet ovat ilmestyneet yhdessä Ojansuun, Kujolan ja Kaliman keräämien kanssa teoksessa »Lyydiläisiä kielennäytteitä». Lyydiläinen sanastoaines vihdoinkin on yhdessä useiden muiden tutkijoiden keräämän aineksen kanssa tullut julkisuuteen Juho Kujolan toimittamassa suuressa »Lyydiläismurteiden sanakirjassa».

Viron kielen tutkimus oli väitöskirjan ilmestymisen jälkeenkin aina ollut Kettusen harrastuspiirissä. Tältä alalta hänellä on suuri joukko arvokkaita julkaisuja. Jo vuonna 1917 ilmestyi »Viron kielen äännehistorian

pääpiirteet», joka oli ensimmäinen täydellinen esitys tästä tärkeästä aiheesta. Teoksesta ilmestyi toinen uusittu ja täydennetty painos v. 1929 nimellä »Eestin kielen äännehistoria». Samana vuonna kuin viron äännehistoria ilmestyi myös »Virolais-suomalainen sanakirja», jota varten oli tehty runsaasti ensikäden poimintoja uudesta viron kirjakiielestä. Tällä sanakirjalla on varsinaisesti tieteellistäkin merkitystä sen vuoksi, että siinä on osoitettu kirjakielen nuoret uudissanat ja sitäpaitsi merkitty tuo viron kielessä niin tärkeä sanojen kestoaste, joka mm. monien yleistysten vuoksi ei useinkaan ole teoreettisesti pääteltävissä. Viron kielen yliopisto-opinnoissa hyödyllinen apuneuvo on ollut Kettusen v. 1916 julkaisema »Viron ja suomen eroavaisuudet», josta kymmenen vuoden kuluttua ilmestyi täydennetty painos nimellä »Oppikirja viron ja suomen eroavaisuuksista». Osittain yliopisto-opetuksen tarpeita silmälläpitäen ja sen yhteydessä syntyi v. 1924 Tartossa ilmestynyt viron lauseopin esitys »Lauseliikmed eesti keeles». Virolaisia suomen opiskelijoita varten Kettunen on julkaissut »Soome keele õpiramat'un» (1920) ja suomalaisille viron harrastajille on tarkoitettu »Eestin kielen oppikirja oppikouluja ja seminaareja varten» (1. painos v. 1928). Tärkeä merkitys oli viron kirjakielen uudistamisvaiheessa Kettusen teoksella »Arvustavad märkused keeueuendusnõuete puhul» (1919), joka kohdisti tervettä ja harkittua kritiikkiä kielenuudistusliikkeen taholta tehtyihin uudistusehdotuksiin.

Suomen kielen tutkimisen yhteydessä on mainittava, että Kettunen on julkaissut useina painoksina ilmestyneitä suomen kieliopin oppikirjoja, joissa mm. on tavallista suuremmassa määrässä käytetty kielihistorian tuloksia opetusta elävöittämään.

Edellä on voitu vain lyhyesti mainita Kettusen lukuisista tutkimusmatkoista ja teoksista. Hänen runsaasta tieteellisestä julkaisutoiminnastaan on lisäksi muistettava erittäin monilukuinen artikkelien ja pienempien kirjoitelmain joukko. Monissa niistä pohditaan tärkeitä ja keskeisiä kysymyksiä. Useimmat käsittelevät itämerensuomalaisten kielten äännehistoriaa, kuten esim. »Itävatjan geminoitumis-ilmiöstä» (SUSA XXX,18), »Astevaihtelusta länsisuomalaisissa kielissä» (Vir. 1919), »Miten on selitettävä suomenkielen $a \sim e$, $ä \sim e$ vaihtelu?» (Vir. 1924), »Eräitä erimielisyyksiä tieteemme kysymyksissä I—VII» (Vir. 1925), »N.s. h :n metateesi-suomen murteissa» (Vir. 1928), »Suomen ts :n astevaihtelusta» (SUST LVIII), »Über einen 'südestnischen Beitrag zur Stufenwechseltheorie' und über die Theorie selbst» (SUST LXVII), »Vepsän vokaalisoinnun iästä» (Vir. 1935), »Gab es Stufenwechsel im Urfinnischen?» (NyK 50)», »Onko vepsässä ollut astevaihtelua?» (Vir. 1938). Muoto-oppia käsittelevien tutkielmien alalta mainittakoon »Miten on eteläviron akt. indik. presensin päätteetön yks. 3.

pers. selitettävä?» (Vir. 1914) ja »Passivin tunnuksesta» (Vir. 1915). Myös etymologian alalla Kettunen on liikkunut eräissä artikkeleissaan. Viime vuosina hän on osittain suomen murteiden sukulaisuussuhteiden selvittelyn yhteydessä joutunut syventymään myös itämerensuomalaisten kielten keskinäisiin suhteisiin. Tuloksena näistä tutkimuksista on kaksi laajaa artikkelia: »Über das Verhältnis der ostseefinnischen Sprachen und die vorgeschichtliche Gruppierung der entsprechenden Völker» (Õpetatud Eesti Seltsi Aastaraamat 1938) ja »Karjalaisen heimon ja 'karjalan kielen' lästä ja alkuperästä» (Vir. 1940), joissa osittain esitetään entisistä käsityksistä suuresti poikkeavia tuloksia. — Toisinaan Kettunen on liikkunut myös kansanrunouden (esim. »Sammon ongelma», Kalevalaseuran vuosik. 20—21) ja kansantietouden aloilla (esim. »Tähelepanekuid vepslaste mütolooigiast», EKirj. 1925; »Vepslaste pulmakommetest», ERMuus. aastar. 1925; »Vermlannin suomalaisten uskomuksia, taruja ja taikoja»). Mainitsemisen ansaitsevat monet elävästi ja pirteästi kirjoitetut matkamuistemat.

Satoisan tutkimus- ja julkaisutyön ohella Kettunen on pitkän aikaa toiminut yliopiston opettajana ja uusien tutkijain kasvattajana ja innostajana. Erikoisen tärkeäksi muodostui hänen opetustoimintansa Tarton yliopistossa. Siellä oli Kettusen alalla useassa suhteessa tehtävä uudisraivaajan työtä. Onneksi oli sekä opettajassa että vasta itsenäisyytensä saavuttaneen veljesmaan opiskelijoissakin ponnistuksia säikkymätöntä raivaajamieltä. Keväisellä innolla käytiin käsiksi tehtäviin. Kun Kettunen v. 1925 jätti Tarton, vallitsi siellä jo vilkas ja monipuolinen toimeliaisuus hänen tutkimusalallaan. Useimmissa tapauksissa oli Kettunen ollut mukana aloitteentekijänä tai työtä johtamassa. Viron tieteellisten piirien Kettusta kohtaan tuntemasta kiitollisuudesta ja arvonnannosta on osoituksena, että Akadeemiline Emakeele Selts, Õpetatud Eesti Selts ja Eesti Kirjanduse Selts ovat valinneet hänet kunniajäsenekseen. Kettusen täyttäessä 50 vuotta v. 1935 julkaisi Eesti Keel komean juhlavihon hänen kunniakseen. — Myös ulkopuolella varsinaisen tieteellisen alansa Kettunen on monella tavoin toiminut lahdentakaisen veljeskansan hyväksi. Hän on tunnetusti ollut Viron lämpimimpiä ystäviä maassamme. Ja lämmintä osanottoa ja uhrautuvaa mieltä häneltä on riittänyt pienempiäkin heimokansoja kohtaan. Erityisesti on mainittava hänen toimintansa liiviläisten kansallistunnon herättäjänä ja heidän kansallisten pyrkimystensä tukijana ja edistäjänä.

Suomeen palattuaan Kettunen toimi vv. 1925—1929 Helsingin yliopiston suomalaisen filologian vt. apulaisena. Itämerensuomalaisten kielten kiinteäksi ylimääräiseksi professoriksi samaan yliopistoon hänet nimitettiin v. 1929, ja kun tämä professorinvirka v. 1938 muutettiin viron ja sen

lähisukukielten varsinaiseksi professorinviraksi, siirrettiin Kettunen seuraavan vuoden alusta tähän uuteen virkaan. Vuosina 1929—1930 hän sitäpaitsi hoiti suomen kielen ja kirjallisuuden professorinvirkaa. Näissä tehtävissään hän on joutunut ohjaamaan ja johtamaan monen opiskelijapolven opintoja. Kuten Tartossa on Kettunen Helsingin yliopistossakin tunnettu innostavaksi ja herätteitä antavaksi akateemiseksi opettajaksi. Yliopiston ulkopuolellakin hän on vilkkaasti ottanut osaa alansa tieteellisiin harrastuksiin. Hän on mm. ollut jo pitkän aikaa Kotikielen Seuran esimiehenä ja vv. 1909—1929 Virittäjän toimituksen jäsenenä, mainitaksemme vain tätä aikakauskirjaa lähinnä olevan toiminnan. Virittäjän kirjoittajista hän on ollut uutterimpia.

Paitsi Tartossa ja Helsingissä Kettunen on toiminut yliopistonopettajana myös suomalais-ugrilaisen tutkimuksen kolmannessa keskuspaikassa Budapestissa, jonka yliopistossa hän on muutamia lukuvuosia pitänyt luentoja omalta tutkimusalaltaan ja samalla toiminut eräänlaisena epävirallisena »kulttuurilähettiläänä». Näistä vierailuista ovat veljesmaan opiskelijat varmaankin saaneet paljon hedelmöittäviä vaikutteita, samoin kuin ne luultavasti ovat vaikuttaneet virkistävästi myös luennoitsijaan itseensä.

*
*
*

Mitään täydellistä kuvaa kuusikymmenvuotiaan Lauri Kettusen rikkaasta elämäntyöstä eivät edellä olevat rivit ole saattaneet antaa. On ollut rajoitettava vain eräiden ääriviivojen ja tosiasioiden mainitsemiseen. Mutta jo nämäkin riittävät antamaan kuvan miehen työn mitoista. Ei ole sitä itämerensuomalaista kieltä tai murretta, jota Kettunen ei olisi tutkinut, ei sitä kielialueen kolkkaa, jossa hän ei olisi keruuretkillään liikkunut. Olisi mahdotonta kuvitella nykyistä itämerensuomalaisten kielten tutkimusta ilman Kettusen suorittamaa perustavaa keräys- ja tutkimustyötä. Tämä jo osoittaa, kuinka keskeinen merkitys hänellä omalla alallaan on ollut ja on.

Aika ei ole vielä tullut lopullisen arvioinnin esittämiseen Kettusen ansiokkaan ja monipuolisen tutkijatoiminnan saavutuksista. Ensiksikin on tekijä itse vielä keskuudessamme yhtä virkeänä ja työtarmoisena kuin nuorimmat meistä ja hän on varmaan lahjoittava meille vielä monta teosta ja tutkielmaa, jotka on lopullista kokonaiskuvaa muodostettaessa otettava huomioon. Toiseksi jatkuu keskustelu eräistä suurista kysymyksistä, joita juhlistavamme on käsitellyt, vielä sängen vilkkaana, ja vasta myöhempi aika voi antaa lopullisen tuomion. Kettusen tutkijaluonteelle on aina ollut ominaista, että hän on rohkeasti tuonut esille sen, mitä on pitänyt oikeana,

vaikka se olisi ollut vastoin suurtenkin auktoriteettien kantaa. Eräissä kohdin onkin hänen aikoinaan rohkeina pidetyt kannanottonsa nyttemmin yleisesti hyväksytyt — mainittakoon vain esim. kysymykset geminaation iästä ja diftongien astevaihtelusta ynnä eräät muut astevaihteluteorian yksityiskohdat. Ja silloinkin kun Kettusen kanta ei ainakaan toistaiseksi ole saavuttanut yleisempää tunnustusta, on sen esittäminen joka tapauksessa ollut omiaan edistämään tutkimuksen mielenkiintoa näihin kysymyksiin ja siten hedelmöittänyt tiedettä. Meidän on lopuksi muistettava, että kaudenimmatkin teorit saattavat vanhentua ja unohtua, ne korvataan melkein aina uusilla ja paremmilla. Tulevaisuus on lahjomaton tuomari. Oman aikakauden on monta kertaa vaikea oikein arvostella näitä kysymyksiä. Emme voi etukäteen ennustaa, mikä tulevaisuuden kritiikin kiirastulessa tulee kestävämpään. Suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen lyhyt historia sisältää siitä jo selviä esimerkkejä.

Mutta tästä riippumatta voidaan jo nyt sanoa, että Lauri Kettunen yksin tutkimusmatkoillaan ja ainesjulkaisuillaan on pysyvällä tavalla kirjoittanut nimensä suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen historiaan. Hän on väsymättömällä innolla tuonut tieteeseen sellaista, jolla — miten käsitykset teorioista vaihtelevatkin — tulee olemaan kestävä arvo ja jota ilman ei meidän alallamme voida menestyksellistä tutkimusta harjoittaa. Hän on pelastanut tieteelle mitä kallisarvoisinta lähdeainesta pian katoavista jo osittain jo melkein kadonneista kielistä; hän on monesti aivan viime hetkessä saanut »sanat salasta julki» tieteen ikuisiksi omaisuuksiksi.

* * *

»Virittäjä» pyytää vuosien kuluessa saamastaan runsaasta avusta kiittäen saada yhtyä niihin onnentoivotuksiin, joita ystävät, tutkijatoverit ja monet oppilaspolvet tänä merkkipäivänä Lauri Kettuselle osoittavat, ja samalla toivottaa hänelle vielä monta runsassatoista, työniloista vuotta kansallisen tutkimuksemme yhteisellä työsaralla.